
RAPPORT

Västerås stad

Miljökonsekvensbeskrivning till detaljplan (Dp 1777) för Mälarparken i Västerås
Uppdragsnummer 1186280

Västerås 2012-03-21 reviderad 2013-05-07

Sweco Environment AB

Västerås Vatten & Miljö

Ann-Charlotte Duvkär

Jennie Brundin

Sweco
Ingenjör Bååths Gata 17
Box 8, 721 03 Västerås
Telefon 021-495 41 00
Telefax 021-495 41 82
www.sweco.se

Sweco Environment AB
Org.nr 556346-0327
säte Stockholm
Ingår i Sweco-koncernen

Ann-Charlotte Duvkär
Gruppchef
Telefon direkt 021-495 41 24
Mobil 0734-12 41 24
ann-charlotte.duvkar@sweco.se

Icke-teknisk sammanfattning

Västerås stad planerar för en ny sträckning av Mälarparksvägen, från Björnövägen till Öster Mälärstrands allé. En detaljplan har upprättats för området. Planen omfattar även anordning av gång- och cykelväg utmed Mälarparksvägens nya sträckning. Syftet med planen är också att säkerställa Mälarparkens värden som naturmark och att utveckla parkens vistelsevärden.

Detta dokument utgör en kompletterande rapport till den översiktliga MKB som gjordes för Öster Mälärstrand år 2006. Syftet med denna MKB är att redovisa och utreda de miljökonsekvenser som ett genomförande av den aktuella detaljplanen kan antas medföra. De nyckelfrågor som har identifierats är påverkan på trafik och säkerhet, rekreation och friluftsliv samt naturmiljö.

En sammanfattning av de konsekvensbedömningar som har gjorts för planförslaget visas i en tabell i avsnitt 6.1 Samlad bedömning.

Sammantaget bedöms planförslaget ge **måttliga positiva konsekvenser** avseende **trafik och säkerhet**. Det är främst med anledning av den förbättrade trafiksäkerheten för cyklister och fotgängare då en separat gång- och cykelväg byggs längs Mälarparksvägen. Vilket korsningsalternativ som väljs vid Björnövägen (T-korsning eller cirkulationsplats) är inte avgörande för framkomlighet och säkerhet för cyklister. Båda alternativen kan utformas så att dessa aspekter tillgodoses.

Planförslaget bedöms medföra **måttliga positiva konsekvenser** avseende **rekreation och friluftsliv**. Tillgängligheten förbättras genom det nya gång- och cykelstråket. Utveckling av Mälarparken kommer att medföra att boende i stadsdelen får bättre möjligheter till högkvalitativa, bostadsnära och varierade rekreativmöjligheter.

Etableringen av vägen innebär ett ingrepp i naturmiljön. Sammantaget bedöms planförslaget emellertid medföra **måttliga positiva konsekvenser** avseende **naturmiljön**. Det beror på att de skötselåtgärder som föreslås bedöms kunna bidra till att utveckla parkens värden både ur naturmiljö- och rekreationssynpunkt, till nytta för både människor, växter och djur. Cykelbanans och vägens utformning och läge har anpassats till den omgivande miljön, för att minimera antalet träd som behöver tas bort.

Sweco Environment AB
Västerås Vatten & Miljö

Ann-Charlotte Duvkär

Jennie Brundin

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Inledning	1
2	Avgränsning	1
2.1	Geografi	1
2.2	Miljöaspekter	2
2.3	Tid	3
3	Metod och bedömningsgrunder	4
4	Alternativ	5
4.1	Nollalternativ	5
4.2	Planförslag	5
5	Miljökonsekvenser	7
5.1	Trafik och säkerhet	7
5.2	Rekreation och friluftsliv	11
5.3	Naturniljö	13
6	Samlad bedömning och måluppfyllelse	17
6.1	Samlad bedömning	17
6.2	Måluppfyllelse	18
7	Förslag till uppföljning	19
8	Referenser	19

1 Inledning

Västerås stad planerar för en ny sträckning av Mälarparksvägen, från Björnövägen till Öster Mälärstrands allé. En detaljplan har upprättats för området. Planen omfattar även anordning av gång- och cykelväg utmed Mälarparksvägens nya sträckning. Syftet med planen är också att säkerställa Mälarparkens värden som parkmark och att utveckla parkens vistelsevärden.

Sweco genomförde 2007 en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning för Öster Mälärstrand. Den omfattar genomförandet av samtliga detaljplaner som ingår i utbyggnaden. Den översiktliga MKB:n behandlar relevanta miljöaspekter på en övergripande nivå och i ett större sammanhang. Inom ramen för MKB:n gjordes en preliminär behovsbedömning för samtliga detaljplaner som ingår i utbyggnaden av Öster Mälärstrand. Detaljplanen för Mälarparken benämndes där "Detaljplan nr 2b". Planen bedömdes utgöra en risk för betydande miljöpåverkan på grund av förekomst av markföroreningar och risk som kan uppstå till följd av dessa.

Samråd avseende den nu aktuella detaljplanen hölls med Länsstyrelsen i Västmanlands län den 13 februari 2012. Denna MKB har avgränsats i enlighet med vad som överenskomms vid mötet.

Syftet med MKB:n är att redovisa och utreda de miljökonsekvenser som ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra. Området och de befintliga förutsättningarna beskrivs ingående i förslaget till detaljplan. I denna MKB redovisas förutsättningarna endast i den mån de har betydelse för de specifika miljökonsekvenser som beskrivs.

2 Avgränsning

2.1 Geografi

Mälarparken ligger ca 2 km sydost om Västerås centrum. Planområdets geografiska avgränsning visas i Figur 2-1. Planområdet omfattar en del av fastigheten Västerås 1:128 och är till ytan ca 20 hektar. Det avgränsas av Björnövägen i norr och nordost. I väster går plangränsen i ett område mellan nuvarande Mälarparksvägen och Öster Mälärstrands allé. I öster och söder utgörs avgränsningen av bebyggelsen kring parkområdet.

Mälarparken är i nuläget inte detaljplanelagd. För området gäller Översiktsplanen för Centrala Mälärstranden (ÖP 56). I planen pekats Mälarparken ut som park.

I tidigare planering av området har en skola och en idrottsanläggning diskuterats inom ett område direkt söder om parken. Dessa ingår inte i den nu aktuella detaljplanen. I MKB:n har dock hänsyn tagits till att området till stor del kommer att användas av skolbarn, både i undervisnings- och rekreationssyfte.

Figur 2-1. Kartan visar planområdets geografiska avgränsning med röd linje. Svart streckad linje visar aktuell strandskyddsgräns Källa: Västerås stad.

Området utgörs av parkmark, till större delen bestående av ädellövskog. Centralt i området finns ca 1,5 ha öppen ängsmark. Mälarparksbäcken rinner genom området och söderut mot Mälaren. Vid planområdets nordvästra hörn ligger Viksängskyrkan. Kyrkfastigheten omfattas av en egen detaljplan (Dp 1274) och ingår inte i planområdet.

Generellt strandskydd enligt 7 kap. Miljöbalken råder inom 300 m på respektive sida från Mälarens strandlinje, samt 25 m på båda sidor om Mälarparksbäcken. Strandskyddsgränsen visas i Figur 2-1 ovan.

2.2 Miljöaspekter

Avgränsning av miljöaspekter har gjorts mot bakgrund av behovsbedömningen och i samråd med Länsstyrelsen. De nyckelfrågor som har identifierats är påverkan på rekreation och friluftsliv, trafik och säkerhet och naturmiljö.

Marken vid den planerade skolan och idrottsplatsen är undersökt med avseende på föroreningar och uppfyller platsspecifika riktvärden (Ramböll, 2007). Mälarparken har varit naturmark sedan början av 1900-talet¹. Provtagning har genomförts, resultaten visar att marken underskrider platsspecifika riktvärden². Mot bakgrund av detta behandlas inte markföroreningar som en miljöaspekt i denna MKB.

¹ CJ Carlbom, Länsstyrelsen i Västmanlands län

² Anna Kruger, Västerås stad

Mälarparksvägen går delvis genom strandskyddat område, både i sin nuvarande och i sin planerade sträckning. Den nya sträckningen innebär att vägen kommer att ansluta till Öster Mälarstrands allé i ett läge längre västerut. Det strandskyddade området som berörs består av en grusad yta. Påverkan på strandskyddet behandlas i avsnittet om rekreation och friluftsliv.

En sammanställning av de miljöaspekter som behandlas i MKB:n visas i Tabell 2-1. Där finns även en motivering.

Tabell 2-1. Sammanställning och motivering av de miljöaspekter som behandlas i MKB:n.

Miljöfaktor	Motivering
Trafik och säkerhet	Mälarparksvägen kommer att få ett förändrat läge jämfört med idag. Cykel- och gångväg kommer att anläggas utmed vägens nya sträckning, Kyrkans parkering flyttas till samma sida som kyrkan.
Rekreation och friluftsliv	Mälarparken är ett viktigt bostadsnära rekreationsområde. Parken kommer att planläggas som parkområde vilket ger ett långsiktigt skydd av naturmarken. Det finns planer på att anlägga en belyst motions slinga. Parken bedöms komma att användas i både rekreativt och undervisande syfte, av närbelägna skolor/förskolor. Planläggningen av parken gör det möjligt att t.ex. asfaltera cykelstråk för att förbättra tillgängligheten.
Naturmiljö	Vägens nya dragning medför att ett antal träd behöver tas bort. Ökat nyttjande av parken som rekreationsområde kan leda till slitage i känsliga områden. Genom planarbetet har en skötselplan för Mälarparken tagits fram.

2.3 Tid

De bedömningar som görs för nollalternativ och planförslag utgår från jämförelseåret 2017, då detaljplanen bedöms vara fullt genomförd.

3 Metod och bedömningsgrunder

Konsekvenserna av planförslaget och nollalternativet bedöms och redovisas i text. Till grund för bedömningen av miljökonsekvenser används relevanta miljömål, riktvärden, miljö kvalitetsnormer etc. Följande miljömål har bedömts beröras av planförslaget:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Definitioner och preciseringar av de nationella miljö kvalitetsmålen finns på Miljömålportalen (www.miljomal.se). Där finns även en redogörelse för de regionala miljömål som har tagits fram av Länsstyrelsen i Västmanlands län. Målen tar sikte på 2010. Det har inte beslutats om några nya regionala mål. Här hänvisas därför till de befintliga regionala målen.

Nedan presenteras en skala som används för att värdera såväl positiva som negativa konsekvenser. Skalan bygger på relationen mellan befintliga värden och omfattningen av bedömd miljö påverkan. Observera att skalan kan beskriva såväl positiva som negativa konsekvenser. En samlad bedömning görs i kapitel 6.1.

Mycket stora konsekvenser

Konsekvenser på riksintressen eller andra intressen som gäller på EU-nivå (till exempel Natura2000-områden, överskridande av miljö kvalitetsnormer).

Stora konsekvenser

Konsekvenser på riksintressen eller värden av regional eller kommunal betydelse.

Måttliga konsekvenser

Konsekvenser av kommunal betydelse.

Små konsekvenser

Konsekvenser av mindre eller lokal betydelse.

En analys av miljö målsuppfyllelsen för planförslaget presenteras i kapitel 6.2.

För de åtgärder som föreslås i detaljplanen för Mälarparken utgör stadens Grönstrukturplan en viktig bedömningsgrund (Västerås stad, 2004). Planen fokuserar på de gröna värdena och anger riktning för stadens planeringsarbete. I planen lyfts både rekreationsaspekten och värdet av den biologiska mångfalden fram.

4 Alternativ

4.1 Nollalternativ

Nollalternativet beskriver planområdets sannolika utveckling om detaljplanen inte genomförs. Detta alternativ ska inte förväxlas med nuläget, även om nollalternativet och nuläget ofta har stora likheter.

Det kan antas att utvecklingen vid nollalternativet i stort sett kommer att likna dagsläget. Mälarparksvägens dragning kommer inte att förändras. Ingen förändring görs heller av gång- och cykelstråk, eller vad avser Mälarparkens inriktning och skötsel. Antalet trafikanter som nyttjar Mälarparksvägen förutsätts i nollalternativet att öka något jämfört med idag. Se vidare under Trafik och säkerhet nedan.

4.2 Planförslag

Genomförande av planförslaget innebär att Mälarparksvägens läge vid Viksängskyrkan flyttas något västerut jämfört med nuläget. Det får till följd att parkeringen till kyrkan flyttas till samma sida vägen som kyrkan. Utmed vägens sträckning kommer en cykel- och gångbana att anläggas. Där cykelbanan korsar Björnövägen respektive Mälarparksvägen kommer övergångsställen att finnas. Dessa korsningar kommer därmed att vara utformade på samma sätt som i nuläget. Cykelbanan längs med Mälarparksvägen kommer dock att separeras från bilvägen.

Den nya vägen kommer att förberedas för busstrafik. Det innebär att vägbredden kommer att utökas till 7 meter. Breddningen kommer att göras på östra sidan av den befintliga vägen. En illustrationskarta över planförslaget visas i Figur 4-1.

Något gestaltungsförslag har inte tagits fram för parken. Som skötselplan gäller den beskrivning av parken som gjordes år 2008 (Larsson m.fl, 2008), med föreslagna åtgärder. Dessa syftar till att ta tillvara de naturvärden som parken hyser och bidra till att göra den mer attraktiv som rekreationsplats. Exempel på åtgärder som föreslås är röjning för att öka solinstrålningen på trädstammar. Detta gynnar de rödlistade arter av växter och djur som förekommer i parken. Skötselplanen syftar också till att bevara och utveckla ängsfloran och -faunan genom röjning av ängsområden i parken.

Detaljplanen ger också möjlighet till anläggning av en belyst motionsslinga. Dess exakta läge och utformning anges inte i planen, utan beslutas i ett senare skede av Kultur- och idrottsförvaltningen.

Figur 4-1. Illustrationskarta över planförslaget. Källa: Västerås stad.

Alternativ med cirkulationsplats vid korsningen med Björnövägen

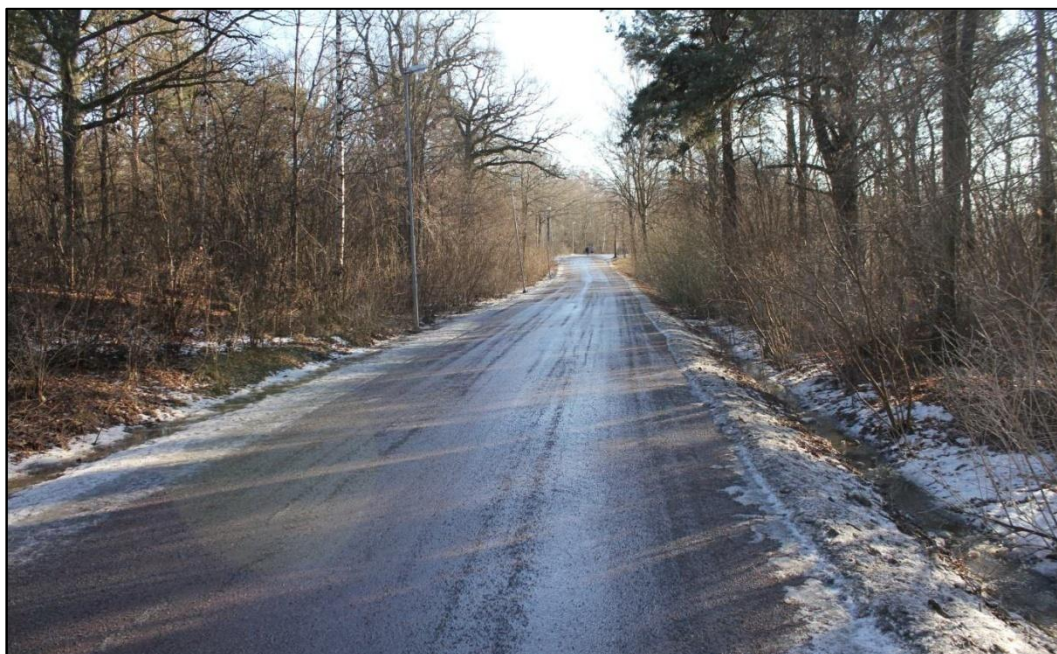
Huvudförslaget i detaljplanen är att korsningen Mälarparksvägen/Björnövägen även i fortsättningen ska utgöra en T-korsning med signalreglering för cyklister och fotgängare över Björnövägen. Planen ger emellertid möjlighet att i framtiden anlägga en cirkulationsplats. I det fall cirkulationsplatsen byggs kommer nuvarande signalreglering vid korsningen att tas bort. Cykelstråket över Björnövägen höjs istället upp. Gång- och cykelstråket som korsar Mälarparksvägen kommer troligen varken att signalregleras eller höjas upp.

5 Miljökonsekvenser

5.1 Trafik och säkerhet

Nuläge

Det nuvarande trafikflödet på Mälarparksvägen uppskattas till 300-400 fordon per dygn. En mätning gjordes av TNS 2004, resultatet visade på ca 180 fordon per dygn³. Sedan dess har bostäder tillkommit vid Öster Mälärstrand vilket betyder att trafikbelastningen kan antas ha ökat. Trafiken utgörs av boende och besökare till de delar av Öster Mälärstrand som ligger närmast Mälarparksvägen. Vägen används också av kyrkobesökare och för närvarande av byggtrafik till exploateringsområdet för Dp 1718.

Figur 5-1. Mälarparksvägen i riktning motsydväst från Viksängskyrkan. Foto: Martin Lindström.

Tillfart för biltrafik från Björnövägen till Öster Mälärstrand är idag möjlig från Försegelvägen och Mälarparksvägen via Öster Mälärstrands allé, samt från Regattagatan och Tegelvägen via Ankargatan. För trafik som kommer inifrån centrum utgör Försegelvägen huvudtillfarts väg medan trafik från öster i huvudsak går via Tegelvägen. För trafik till och från E18 används Regattagatan via Österleden.

Hur många cyklister som använder Mälarparksvägen idag har inte mätts. Passagen över Björnövägen är signalreglerad för cyklister och fotgängare. Den är framför allt viktig för dem som cyklar eller går från centrum och vidare österut, eller i motsatt riktning. Boende

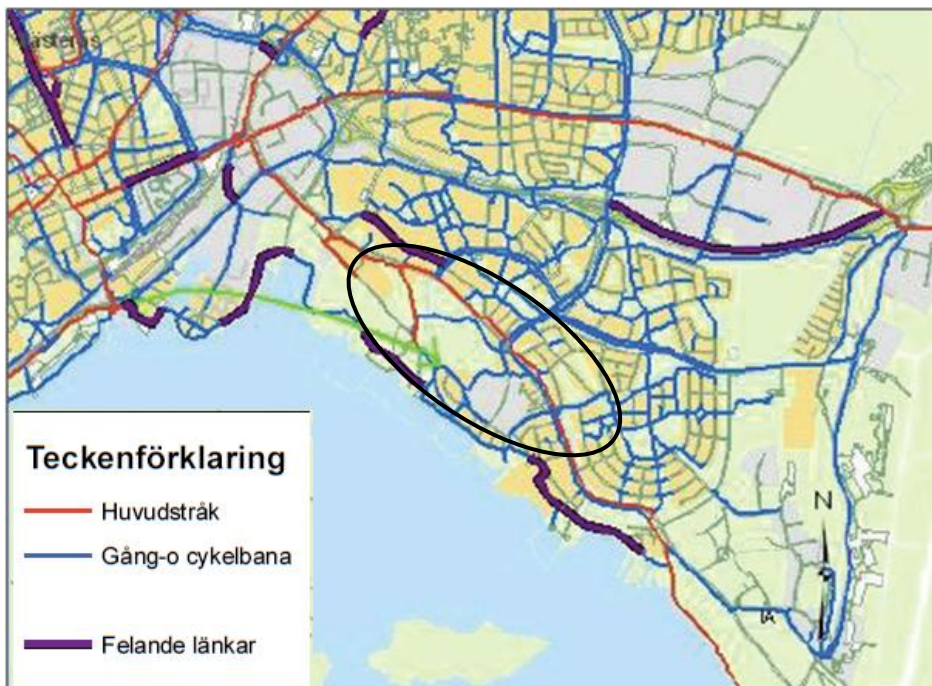
³ Isa Brisby, TNS, 2012-03-07

inom Öster Mälarstrand som ska in mot centrum tar troligtvis cykelvägen via Öster Mälarstrands allé.

I den handlingsplan för ökat cyklande ("cykelplan") som togs fram år 2009 kartlades befintliga cykelstråk och s.k. felande länkar inom tätorten (Västerås stad, 2009). Se Figur 5-2. Enligt planen utgör cykelstråken längs Björnövägen och befintliga Mälarparksvägen huvudstråk (röd markering). Stråken genom Mälarparken och på södra sidan av Björnövägen utgör gång- och cykelbana (blå markering).

Det finns alltså idag ett nätverk av gång- och cykelvägar genom parken. Dessa binder ihop centrum med de östra delarna av staden. Det befintliga stråket via Mälarparksvägen är dock inte separerat från biltrafik. Vid en ytterligare trafikökning på vägen krävs därför åtgärder för att garantera säkerheten för oskyddade trafikanter.

I Översiktsplanen för Västerås tätort ges detaljerade riktlinjer för det övergripande cykelnätet. Där anges att cykelnätet ska vara "kontinuerligt, lättorienterat och tydligt samt ge en god färdhastighet med hög komfort och framkomlighet". Cykelvägnätet ska utformas med utgångspunkt i vuxna cyklisters trafikförmåga, men vara anpassat efter barns, äldre och funktionshindrades behov. Målsättningen är att skapa en trygg och säker trafikmiljö. Det betyder att gång- och cykelvägar ska utformas så att de blir överblickbara. Belysning ska vara tillräcklig och det ska inte finnas vegetation där det går att gömma sig. I det fall cykelvägen inte är belyst ska det finnas belysta alternativ.

Figur 5-2. Utdrag ur Cykelplanen, Karta 1. Illustrationen visar befintliga cykelstråk och behov av nya cykelvägar/felande länkar i Västerås tätort. Planområdet är schematiskt markerat med ellips.

Konsekvenser vid nollalternativet

Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet i stort medföra små negativa konsekvenser avseende trafiksäkerhet. Det beror på att biltrafiken på Mälarparksvägen antas öka utan att några trafiksäkerhetshöjande åtgärder vidtas för cyklister och fotgängare.

Vid nollalternativet kommer inga åtgärder att vidtas för att förbättra säkerheten för fotgängare och cyklister. Det gäller både vid passage över Björnövägen i höjd med Viksängskyrkan, och längs med Mälarparksvägen. Cyklister som kommer inifrån centrum och ska österut (eller i motsatt riktning) kan korsa Björnövägen vid det signalreglerade övergångsstället vid Viksängskyrkan. Cykelstråk vidare österut fortsätter på norra sidan av Björnövägen. Det finns också ett alternativ att cykla genom Mälarparken och i höjd med Lidl fortsätta österut längs Björnövägens södra sida.

Biltrafiken längs Mälarparksvägen bedöms komma att öka i takt med att fler bostäder byggs vid Öster Mälärstrand. Den planerade utbyggnadstakten är 200 lägenheter per år⁴. Uppskattad trafikökning i nollalternativet är från några hundra bilar i nuläget till ca 1 000 fordon per dygn då utbyggnaden av Öster Mälärstrand är klar. Det är en mindre ökning än vid planförslaget. Det beror på att vägen inte kommer att vara anpassad för både bil- och cykeltrafik. Majoriteten av de bilburna boende antas därför välja alternativa tillfartsvägar. Ökad trafik på Mälarparksvägen i dess nuvarande utformning bedöms ha negativ påverkan på trafiksäkerheten. Nollalternativet bedöms sammantaget medföra små negativa konsekvenser ur ett trafiksäkerhetsperspektiv. Det beror på att ingen förbättring görs av trafiksäkerheten för cyklister, samtidigt som antalet trafikanter kan antas öka.

Konsekvenser vid planförslaget

Sammantaget bedöms planförslaget ge måttliga positiva konsekvenser avseende trafik och säkerhet. Det är främst med anledning av den förbättrade trafiksäkerheten för cyklister och fotgängare då en separat gång- och cykelväg byggs längs Mälarparksvägen. Vilket korsningsalternativ som väljs vid Björnövägen (T-korsning eller cirkulationsplats) är inte avgörande för framkomlighet och säkerhet för cyklister. Båda alternativen kan utformas så att dessa aspekter tillgodoses.

Huvudinfart till Öster Mälärstrand kommer att vara Öster Mälärstrands allé, Mälarparksvägen och Regattagatan. Trafikflödet på Mälarparksvägen uppskattas i planförslaget till 2 000-3 000 fordon per dygn. Detta avser när området är fullt utbyggt. Bedömningen har gjorts av Sweco i mars 2012 mot bakgrund av den trafikberäkning som gjordes av Tekniska nämndens stab som underlag för den översiktliga MKB:n för Öster Mälärstrand 2006. Passage över Björnövägen kommer liksom idag att finnas vid kyrkan samt vid cirkulationsplatsen vid Lidl.

Planförslaget bedöms medföra förbättrad säkerhet både för bilburna, cyklande och gående trafikanter på Mälarparksvägen. Det beror främst på att trafikslagen separeras

⁴ Hans Larsson, Västerås stad

genom det nya gång- och cykelstråket. Att vägen breddas underlättar möte mellan bilar. Cykelöverfarten vid korsningen med Björnövägen kommer att ha samma utformning som i nollalternativet. Utformningen av cykelbanan har anpassats för att minimera antalet träd som behöver tas bort. Det betyder att cykelstråket får en vindlande sträckning, vilket inte är optimalt om man betraktar framkomligheten.

Att vägen förbereds för busstrafik bedöms vara positivt då det kan möjliggöra förbättrade förbindelser för kollektivtrafik. Det kan bidra till att öka antalet resenärer som väljer andra trafikslag än bil, både för kortare och längre resor. Lättillgänglig kollektivförbindelse mellan Öster Mälarstrand och exempelvis Resecentrum kan i förlängningen gynna tågtrafiken.

Att planförslaget medför en ökning av biltrafiken bedöms inte vara en direkt konsekvens av att Mälarparksvägen byggs om. Det har istället sitt ursprung i utbyggnaden av Öster Mälarstrand. Denna aspekt har behandlats i tidigare MKB. Jämfört med nollalternativet innebär planförslaget ingen nettoökning av trafiken. Trafikanter förväntas dock välja andra tillfartsvägar till Öster Mälarstrand.

Sammantaget bedöms planförslaget ge måttliga positiva konsekvenser. Det är främst med anledning av den förbättrade trafiksäkerheten för cyklister och fotgängare då en separat gång- och cykelväg byggs längs Mälarparksvägen. Det bedöms påverka både boende vid Öster Mälarstrand och övriga stadsbor som använder cykelbanan.

Alternativ med cirkulationsplats vid korsningen med Björnövägen

Planen ger möjlighet för att i framtiden anlägga en cirkulationsplats vid korsningen Björnövägen och Mälarparksvägen. Då kommer förutsättningarna för cykelöverfart över Björnövägen att förändras jämfört med idag. Signalregleringen kommer att tas bort och överfarten för cyklister och fotgängare höjs upp. Vilket korsningsalternativ som väljs (T-korsning eller cirkulationsplats) är inte avgörande för framkomlighet och säkerhet för cyklister. Båda alternativen kan utformas så att dessa aspekter tillgodoses.

En cirkulationsplats är en "bilorienterad" trafiklösning som ofta väljs för att hantera otillräcklig kapacitet för svängande trafik. För genomgående busstrafik medför en cirkulationsplats viss begränsning i framkomligheten. En cirkulationsplats medför automatiskt att fordon saktar ner vid passage. Det finns emellertid alltid en risk att bilförare ökar farten på väg ut ur en cirkulationsplats. Ett upphöjt övergångsställe motverkar detta, och bidrar till att förbättra säkerheten.

Förslag till fortsatt arbete

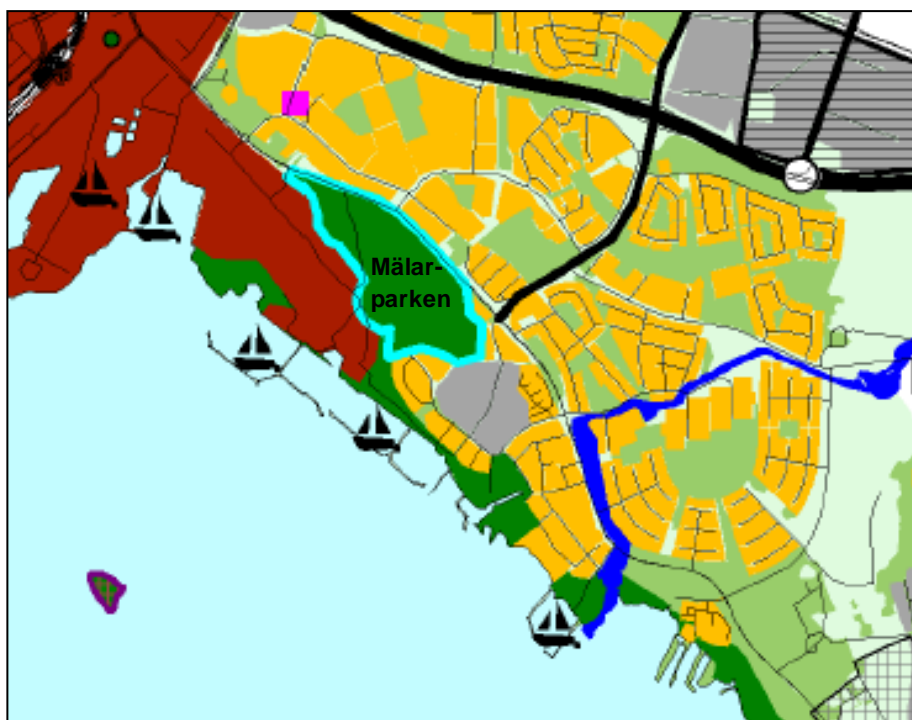
Oavsett vilket utformning som väljs på korsningen är det önskvärt att framkomligheten för cyklister prioriteras. Förbättrad framkomlighet bidrar till att korta ner restiden. Enligt stadens cykelplan är detta en viktig faktor för att cykling ska vara ett attraktivt alternativ till bilkörning. Upphöjda och tydligt markerade cykelöverfarter ligger i linje med vad som föreskrivs i cykelplanen.

Det är en fördel om korsningarna utformas med tydliga markeringar så det inte råder någon tvekan om vilka väjningsförhållanden som råder. Detta bidrar till att minimera stopp för cyklister och ökar trafiksäkerheten ytterligare.

5.2 Rekreation och friluftsliv

Nuläge

Mälarparken pekas i Grönstrukturplanen ut som en stadsdelsskog. Parken är viktig för rekreation och friluftsliv eftersom det är ett lättillgängligt naturområde i anslutning till stadsdelen. I översiktsplanen för utveckling av Västerås tätort betecknas Mälarparken som "mycket värdefullt natur- och rekreationsområde" (markerat med mörkgrön färg i Figur 5-3) och som "ett prioriterat område för utveckling av natur- och rekreationsvärden" (markerat med turkos avgränsning i Figur 5-3).

Figur 5-3. Utdrag ur ÖP 54, Översiktsplan för utveckling av Västerås tätort. Bilden visar del av Karta 2 – Mark- och vattenanvändning.

Konsekvenser vid nollalternativet

För rekreation och tillgänglighet bedöms nollalternativet innebära obetydliga konsekvenser jämfört med nuläget. Nollalternativet medför inga förändringar som bedöms ha någon inverkan på rekreation och tillgänglighet.

Vid nollalternativet kommer ingen egentlig förändring att göras avseende allmänhetens tillgänglighet till området. Möjligheterna till att använda Mälarparken för rekreativa

ändamål kommer att vara desamma som i nuläget. Positiv påverkan bedöms på sikt följa av genomförandet av den angränsande detaljplanen (Dp 1718) för Öster Mälarstrand. Då kommer Notudden att sammanlänkas med Mälarparken genom en aktivitetspark (Västerås stad, 2010). Parken kommer att utgöra ett grönt stråk med plats för lek och spontanidrott. En tydligare förbindelse mellan de olika rekreationsområdena bedöms leda till att Mälarparken upplevs som mer tillgänglig och attraktiv. Genomförandetiden för Dp 1718 är tio år. Detta betyder att planen beräknas vara fullt genomförd år 2020. Jämförelseåret för denna MKB är 2017. Det bedöms som rimligt att anta att aktivitetsparken anläggs efter att de flesta byggnader har uppförts. Det betyder att effekterna av aktivitetsparkens etablering kommer att visa sig först efter att denna detaljplan har genomförts. De blir därför inte relevanta för bedömningen i denna MKB.

Nollalternativet förändrar inte några förhållanden avseende strandskyddet. Konsekvenserna vid nollalternativet för rekreation och tillgänglighet bedöms sammantaget vara obetydliga jämfört med nuläget.

Konsekvenser vid planförslaget

Planförslaget bedöms medföra måttliga positiva konsekvenser ur ett rekreationsperspektiv. Tillgängligheten förbättras genom det nya gång- och cykelstråket. Utveckling av Mälarparken kommer medföra att boende i stadsdelen får bättre tillgång till högkvalitativa, bostadsnära och varierade rekreationsmöjligheter.

Utveckling av cykelstråket längs med Mälarparksvägen kommer att medföra att det blir enklare för cyklister att ta sig till och från parken och Öster Mälarstrand på ett säkert sätt. Cykelvägen föreslås få en vindlande utformning i syfte att spara så många träd som möjligt. Miljön längs med cykelbanan bedöms kunna bli mycket rekreativ för dem som rör sig i området. Anläggning av en belyst motionsslinga förbättrar möjligheterna till bostadsnära motion som är säker, eftersom man kan springa eller gå utan att behöva använda trafikerade vägar. Belysning gör att slingan upplevs tryggare att utnyttja även kvällstid och under mörka årstiden.

Utveckling av parkens naturvärden kommer att leda till att den blir mer attraktiv som rekreationsplats. Hur parkens värden kommer att förvaltas och utvecklas behandlas närmare under avsnittet Naturmiljö. Där görs också en bedömning av åtgärderna kopplat till målen i Grönstrukturplanen. Övergripande bedöms dock upprättande och genomförande av en skötselplan medföra att parkens attraktivitet som rekreationsplats förhöjs. Då vegetationen gallras och halvöppna rum skapas, blir parken mer inbjudande för aktiviteter som t.ex. picknick.

Det har funnits planer på att möjliggöra för kolonilotter inom planområdet. Dessa planer har dock avskrivits då det visat sig att markförhållandena inte lämpar sig för odling. Området utgörs av allt för tunna jordlager.

Omdragning av vägen betyder att arbete behöver göras inom strandskyddat område. Det område som berörs är begränsat till ytan och utgörs i dagsläget av en grusad plan som angränsar till (och omges av) exploateringsområdet för Dp 1718. Det berörda området visas i Figur 4-1. Vägarbetet kan kräva dispens från strandskyddet. Arbetet bedöms inte

leda till någon negativ påverkan på allmänhetens tillgänglighet till området, eller på livsbetingelserna för djur- och växtliv. Det beror på att natur- och rekreationsvärdet på den begränsade ytan idag är mycket lågt, och att de omges av redan exploaterad mark. Andra åtgärder inom ramen för Dp 1718, t.ex. förbättrat grönstråk mellan Notudden och Mälarparken, bedöms ha större positiv inverkan på faktorer kopplade till strandskyddet. Det ligger dock inte inom ramen för genomförande av den aktuella detaljplanen.

Sammantagna bedöms de planerade åtgärderna medföra måttliga positiva konsekvenser ur ett rekreationsperspektiv. Tillgängligheten förbättras genom det nya gång- och cykelstråket, och utveckling av Mälarparken kommer att medföra att boende i stadsdelen får bättre möjligheter till högkvalitativa, bostadsnära och varierade rekreationsmöjligheter.

Förslag till fortsatt arbete

Utformningen av den belysta motionsslingan bör göras med minsta möjliga intrång i naturmiljön. I det fall slingan utformas som en helt separat enhet och inte sammanfaller med cykelstråket, bör styrningen utformas så att belysningen kan användas på ett energieffektivt sätt.

5.3 Naturmiljö

Nuläge

Mälarparken utgörs till större delen av ädellövskog med inslag av ek, hassel, skogsalm och ask. Rapporten "Stadsdelsskogar – en naturvårdsrapport" togs fram 2008 och innehåller beskrivningar av Mälarparkens naturmiljö, flora och fauna (Larsson, 2008). Rapporten innehåller också förslag till skötselåtgärder, vilka kommer att tillämpas när detaljplanen genomförs. Skogsmiljön i Mälarparken är enligt rapporten mycket värdefull för den flora och fauna som är speciell just för Mälaramrådet. Det styrks av den inventering som gjordes i samband med rapporten. Den visar förekomst av flera signal- och indikatorarter i området, och flera rödlistade arter. Mälarparken har också ett värde som spridningskorridor för växter och djur knutna till andra liknande områden i Mälardalen, t.ex. öarna i Västeråsfjärden.

Förutom ädellövskogen finns även inslag av ängsmark med en flora som är beroende av att marken hävdas. I den södra delen av parken finns områden med tallskog, där vissa träd är mycket gamla. En mer detaljerad beskrivning av parkens flora och fauna återfinns i rapporten.

Konsekvenser vid nollalternativet

För naturmiljön bedöms nollalternativet innebära obetydliga konsekvenser jämfört med nuläget. Nollalternativet medför inga förändringar som bedöms ha någon inverkan på naturmiljön.

Vid nollalternativet kommer Mälarparken inte att omfattas av det långsiktiga skydd som en detaljplan medför. Någon skötselplan kommer inte heller att upprättas. Det kan dels innebära att parken på sikt kan komma att växa igen, eller att naturmarken exploateras för andra syften. Detta överensstämmer med nuläget.

Vegetationen i det sammanbindande grönstråk som kommer att anläggas mellan Notudden och Mälarparken inom ramen för Dp 1718, kommer bland annat att utgöras av ekplanteringar. Stråket kommer att gå från Notuddens sekelskiftesvillor och ansluta till Mälarparksvägen i höjd med Viksängskyrkan. Det bedöms på sikt medföra förbättrade spridningsmöjligheter för rödlistade arter av bl.a. lavar och vedlevande insekter. Det är dock inte rimligt att anta att grönområdet hinner etableras inom ramen för genomförandetiden för detaljplan Mälarparken.

Konsekvenserna avseende naturmiljö bedöms sammantaget vara obetydliga jämfört med nuläget. Det beror på att de förhållanden som råder i nuläget bedöms gälla även vid nollalternativet.

Konsekvenser vid planförslaget

Etableringen av vägen innebär ett ingrepp i naturmiljön. De sammantagna konsekvenserna avseende naturmiljön bedöms emellertid bli måttligt positiva. Det beror på att de skötselåtgärder som föreslås bedöms kunna bidra till att utveckla parkens värden både ur naturmiljö- och rekreationssynpunkt. Värden som tillförs är till nytta för såväl människor som växter och djur. Vägens utformning och läge har anpassats till den omgivande miljön. Endast ett fåtal träd behöver tas bort.

Planförslaget innebär att den befintliga vägen ska dras om och breddas samt att en separat cykel- och gångbana ska anläggas. Omgivningen består av naturmark. Åtgärderna innebär därför ingrepp i naturmiljön. Läget för den nya vägen och gång- och cykelstråket har emellertid anpassats med hänsyn till naturmiljön, främst för att minimera antalet träd som behöver tas bort. Det finns inga mistlar i de aktuella träden. Förslaget innebär att sju ekar tas bort för att anlägga cykelbana och att justera Mälarparksvägens läge. Totalt bedöms åtta träd, främst ekar, kunna påverkas negativt av arbetet med att anlägga väg och cykelbana. Den föreslagna sträckningen av cykelbana och väg bedöms medföra minst påverkan på befintliga och värdefulla träd.

De åtgärder som föreslås i naturvårdsrapporten kommer att gälla som skötselplan för området. Åtgärderna syftar till att skapa naturupplevelser för dem som vistas i parken. Ett annat syfte är att bevara och öka den biologiska mångfalden. Det görs genom att t.ex. röja buskar för att öka solinstrålningen på mark och stammar. Detta gynnar vissa insekter som är beroende av värme. En annan föreslagen åtgärd är att ängsmarken hävdas, för

att gynna ängsfloran. Kring de öppna områdena föreslås att man tar tillvara brynområden som utgör viktiga häckningsrevir för flertalet fågelarter.

Naturvårdsrapporten anger också att diken i anslutning till den före detta ängsmarken bör läggas igen. Det skulle i sådana fall gynna flora och fauna som är beroende av mer stående vatten i marken.

I Grönstrukturplan för Västerås tätort (Västerås stad, 2004) anges att hög kvalitet ska skapas i parker och nya länkar genom att utveckla de biologiska värdena. Det gäller framför allt ädellövsskog. För Mälarparken bör även vatten utvecklas. Två av målen i grönstrukturplanen är att *"grönområden och vatten som bidrar till stadens identitet och karaktär eller är bärare av kulturhistoriska värden ska säkerställas och vidareutvecklas"*, och att *"grönskan och vattnet skall vidareutvecklas till sammanhängande stråk för rekreation och som spridningsvägar för växt- och djurliv kopplat till Mälaren och omgivande landskap"*. Enligt grönstrukturplanen utgör Mälarparkens skogområde ett kulturarv. Naturvårdsrapporten lyfter fram parkens betydelse som karakteristisk mälarmiljö. Den utgör ett tydligt exempel på en miljö som pekas ut i grönstrukturplanen som viktig att vidareutveckla. De åtgärder som föreslås genomförs för att bevara den biologiska mångfalden och förhöja naturupplevelserna i parken bedöms överensstämma mycket väl med målen i grönstrukturplanen.

När skolan byggs kan ett ökat slitage uppstå på grund av att närmiljön används i både undervisningssyfte och rekreationssyfte. Märkbare effekter bedöms bara kunna uppstå i skolans omedelbara närhet. Se vidare under förslag till fortsatt arbete.

Sammanfattningsvis är det ett faktum att anläggning av Mälarparksvägen och cykelstråket utgör ett ingrepp i naturmiljön. De positiva följderna av planförslaget bedöms ändå överväga, så att konsekvenserna sammantaget bedöms bli måttligt positiva. Det beror på att de skötselåtgärder som föreslås bedöms kunna bidra till att utveckla parkens värden både ur naturmiljö- och rekreationssynpunkt, till nytta för både människor, växter och djur.

Alternativ med cirkulationsplats vid korsningen med Björnövägen

Planen medger möjlighet att anlägga cirkulationsplats vid korsningen med Björnövägen. Detta alternativ medför en något större påverkan avseende naturmiljön. Förutom de träd som måste avverkas för att få plats med väg och cykelbana måste ytterligare minst tre träd tas bort vid cirkulationsplatsen. Utöver detta bedöms minst sex träd kunna påverkas negativt av markarbetena. Den sammanfattande bedömningen är dock att konsekvenser avseende naturmiljö för alternativet med cirkulationsplats är likvärdigt alternativet med T-korsning.

Förslag till fortsatt arbete

Vid grävarbeten för vägen är det viktigt att undvika att skada trädens rötter så gott det går. Skyddsvärda träd bör skyddsinhägnas motsvarande trädkronans/rotsystemets utbredning. I det fall rotskador uppstår bör kronan beskäras i samma utsträckning. Grenar kan behöva beskäras så att högre fordon problemfritt kan köra på vägen utan att större skador uppstår.

I den översiktliga MKB:n till Öster Mälarstrand föreslogs ett antal åtgärder för att minska slitage eller åverkan på känsliga områden vid ökat antal besökare i naturområdena. Dessa åtgärder kan gälla även för den aktuella detaljplanen. Det innebär bl.a. att styra besökarna bort från ömtåliga områden i parken och till mindre känsliga ytor. Informationsskyltar är ett bra sätt att väcka intresse och öka medvetandet hos parkbesökarna. Det kan gälla bakgrunden till parkens naturvärden eller motivering till vissa av åtgärderna i skötselplanen. Några av de risker som har identifierats är slitage eller skador på bark till följd av lek. Vidare är den luckra markytan kring i hasselområdena känslig för slitage. Det är viktigt att skolan utformas så att barnen lockas till att leka och vistas i parken.

6 Samlad bedömning och måluppfyllelse

6.1 Samlad bedömning

Detaljplanen för Mälarparken omfattar etablering av väg och gång- och cykelstråk samt utveckling av parkmiljön för att förbättra möjligheterna till rekreativt nyttjande av området.

För samtliga miljöaspekter som har behandlats i denna MKB bedöms planförslaget medföra måttliga positiva konsekvenser. Planförslaget har jämförts med ett nollalternativ som i stort sett innebär att de förhållanden som råder i nuläget består. Undantag gäller för trafikbelastningen på Mälarparksvägen, som antas öka något vid nollalternativet.

De **måttliga positiva konsekvenser** som bedöms uppstå för **trafik och säkerhet** vid planförslaget beror främst på förbättrad trafiksäkerhet på Mälarparksvägen.

Planförslaget bedöms medföra **måttliga positiva konsekvenser** avseende **rekreation och friluftsliv**. Tillgängligheten förbättras genom det nya gång- och cykelstråket, och utveckling av Mälarparken kommer att medföra att boende i stadsdelen får bättre möjligheter till högkvalitativa, bostadsnära och varierade rekreativsmöjligheter.

Etableringen av vägen innebär ett ingrepp i naturmiljön. Sammantaget bedöms planförslaget emellertid medföra **måttliga positiva konsekvenser** avseende **naturmiljön**. Det beror på att de skötselåtgärder som föreslås bedöms kunna bidra till att utveckla parkens värden både ur naturmiljö- och rekreationssynpunkt, till nytta för både människor, växter och djur. Vägens utformning och läge har anpassats till den omgivande miljön, för att t.ex. minimera antalet träd som behöver tas bort.

En översikt över de konsekvenser som har bedömts uppkomma redovisas nedan:

Miljöfaktor	Konsekvens	Bedömning
Trafik och säkerhet	Måttliga positiva	Trafiksäkerheten på Mälarparksvägen förbättras för både bilister, cyklister och fotgängare.
Rekreation och friluftsliv	Måttliga positiva	Förbättrad tillgänglighet till parken genom det nya gång- och cykelstråket. Utveckling av Mälarparken medför bättre tillgång till högkvalitativa, bostadsnära och varierade rekreativsmöjligheter.
Naturmiljö	Måttliga positiva	De skötselåtgärder som föreslås bedöms kunna bidra till att utveckla parkens värden både ur naturmiljö- och rekreationssynpunkt, till nytta för både människor, växter och djur. Vägens utformning och läge har anpassats till den omgivande miljön, för att minimera antalet träd som behöver tas bort.

6.2 Måluppfyllelse

Samtliga relevanta miljömål har utvärderats med hjälp av de antagna regionala preciseringarna av målen. Underlag för analysen är de konsekvensbedömningar som har gjorts i de föregående kapitlen. Analysen presenteras i tabellen nedan.

Bedömningen sammanfattas med figurer enligt följande:

- Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet.
- Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna till att uppnå målet.
- Nej, förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet.

Miljömål	Nollalt.	Planförslag	Motivering
Begränsad klimatpåverkan Frisk luft Bara naturlig försurning Ingen övergödning			Lokalt bedöms planförslaget inte ge någon nettoökning av trafiken jämfört med nollalternativet. Den ökade trafiken på Mälarparksvägen "tas från" alternativa tillfartsvägar till Öster Mälarstrand. I ett större perspektiv kan den förbättrade trafiksäkerheten och framkomligheten för cyklande leda till att fler västeråsare väljer cykel framför bil.
Levande skogar			Naturområdena i parken får ett långsiktigt skydd genom att i detaljplanen pekats ut som park. Skötselplan kommer att upprättas för att gynna den biologiska mångfalden.
God bebyggd miljö			Utvecklingen ligger i linje med målen i Grönstrukturplanen. Bostadsnära rekreationsområden skapas och naturområden i staden tas tillvara. Planförslaget förbättrar trafiksäkerheten och framkomligheten för cyklister.
Ett rikt växt- och djurliv			Naturområdena i parken får ett långsiktigt skydd genom att i detaljplanen pekats ut som park. Skötselplanens åtgärder kommer att bidra till att gynna den biologiska mångfalden.

7 Förslag till uppföljning

Planens genomförande kommer enligt Swecos bedömning att till största delen få positiva konsekvenser. De konsekvenser som bedöms viktiga att följa upp är ifall de som berörs av planen anser att målen uppnås. Detta kan åstadkommas genom att undersöka vad västeråsarna tycker om förändringarna som görs. Det kan göras på stadens hemsida genom webbaserade enkäter. En sådan undersökning kan utformas så att målen för planen presenteras och att man sedan får svara på hur man tycker att resultatet har blivit. En annan aspekt som kan vara värdefull att följa upp är naturvärdena i området. Detta kan göras genom att inventering utförs inom fem år efter att skolan har uppförts. Resultatet bör rapporteras till stadsekologen på Tekniska nämndens stab.

8 Referenser

Larsson, S. m.fl., 2008. Stadsdelsskogar – en naturvårdsrapport 2008. Västerås stad, 2008.

Ramböll Sverige AB, 2007. Föreningsskartor över Centrala Mälarstranden, 2007-11-15.

Västerås stad, 2010. Detaljplan för Öster Mälarstrand, etapp 2 (MUAB), Västerås. Planbeskrivning 2010-03-16.

Västerås stad, 2009. Handlingsplan för ökat cyklande i Västerås år 2009-2013 med utblick mot 2018. Antagen den 2009-04-21.

Västerås stad, 2004. Grönstrukturplan för Västerås tätort. Bilaga till ÖP 54.

Västerås stad, 2004. Översiktsplan för Centrala Mälarstranden (ÖP 56), antagen av kommunfullmäktige den 29 april 2004

Västerås stad, 1996. Detaljplan för Viksängskyrkan (Dp 1274), som vann laga kraft den 10 juli 1996.